

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ พ.ศ. 2534

หมวด 2 ศาลเยาวชนและครอบครัว

มาตรา 20 อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางเป็น ผู้รับผิดชอบงานของศาลเยาวชนและครอบครัวทั่วราชอาณาจักร โดยให้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับอธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้นและ อธิบดีผู้พิพากษาตามที่บัญญัติไว้ในพระธรรมนูญศาลยุติธรรม

หมวด 3 สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

มาตรา 39 ทัศนที่จะลงแก่เด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ในความควบคุมของ สถานพินิจให้มีดังต่อไปนี้

- (1) เชี่ยนไม่เกินสิบสองที
- (2) ทำงานหนัก
- (3) ตัดประโยชน์และความสะดวกที่สถานพินิจอำนวยความสะดวกให้บางประการ

หมวด 4 การสอบสวนคดีอาญา

มาตรา 55 เมื่อผู้อำนวยการสถานพินิจได้รับตัวเด็กหรือเยาวชนตาม มาตรา 50 แล้วให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

- (1) สั่งให้พนักงานคุมประพฤติสืบเสาะข้อเท็จจริงตาม มาตรา 34 (1) เว้นแต่ใน คดีอาญา ซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าผู้อำนวยการสถาน พินิจเห็นว่าการสืบเสาะข้อเท็จจริงดังกล่าวไม่จำเป็นแก่คดี จะสั่งงดการสืบ เสาะข้อเท็จจริงนั้นเสียก็ได้ แล้วให้แจ้งไปยังพนักงานสอบสวนที่เกี่ยวข้อง
- (2) ทำรายงานในคดีที่มีการสืบเสาะเพื่อแสดงถึงข้อเท็จจริงตาม มาตรา 34 (1) และแสดงความเห็นเกี่ยวกับสาเหตุแห่งการกระทำผิดของเด็ก หรือเยาวชน แล้วส่งรายงานและความเห็นนั้นไปยังพนักงานสอบสวน หรือพนักงาน อัยการ แล้วแต่กรณี และถ้ามีการฟ้องร้องเด็กหรือเยาวชนต่อศาล ให้เสนอ รายงานและความเห็นนั้นต่อศาลพร้อมทั้งความเห็นเกี่ยวกับการลงโทษ หรือ การใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนด้วย

(3) ในกรณีที่ไม่ได้ปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนไปชั่วคราวหรือไม่ได้มอบ ตัวเด็ก หรือเยาวชนไว้กับบุคคลหรือองค์การตาม มาตรา 50 ให้เด็กหรือ เยาวชน ได้รับการปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

(ก) ทำความสะอาดร่างกายและเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย

(ข) ให้แพทย์ตรวจร่างกายและถ้าเห็นสมควรให้จิตแพทย์ตรวจ จิตใจ ด้วย

(ค) ถ้าปรากฏว่าเด็กหรือเยาวชนเจ็บป่วย ซึ่งควรจะได้รับ การรักษาพยาบาลก่อนดำเนินคดี ให้มีอำนาจสั่งให้ได้รับการรักษาพยาบาลในสถาน พินิจ หรือสถานพยาบาลอื่นตามที่เห็นสมควร ในกรณีเช่นว่านี้ให้แจ้งไปยัง พนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการที่เกี่ยวข้อง

หมวด 6 การฟ้องคดีอาญา

มาตรา 63* ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิด เมื่อผู้อำนวยการสถาน พินิจพิจารณาโดยคำนึงถึง อายุ ประวัติ ความประพฤติสติ ปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ ฐานะ ตลอดจนสิ่ง แวดล้อมเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชน และพฤติการณ์ต่าง ๆ แห่งคดีแล้วเห็นว่า เด็กหรือเยาวชนอาจกลับตามเป็นคนดีได้โดย ไม่ต้องฟ้องและเด็กหรือเยาวชน นั้นยินยอมที่จะอยู่ในความควบคุมของสถานพินิจด้วย แล้ว ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจแจ้งความเห็นไปยังพนักงานอัยการ ถ้าพนักงานอัยการ เห็นชอบด้วย ให้มีอำนาจสั่งไม่ฟ้องเด็ก หรือเยาวชนนั้นได้คำสั่งไม่ฟ้องของพนักงาน อัยการ นั้นให้เป็นที่สุด

การควบคุมเด็กหรือเยาวชนในสถานพินิจตามวรรคหนึ่ง ให้มีกำหนด เวลาตามที่ ผู้อำนวยการสถานพินิจเห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินสองปี บทบัญญัติ มาตรา นี้มิให้ใช้ บังคับแก่การกระทำความผิดอาญา ที่มีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้ จำคุกเกินกว่าห้าปีขึ้นไป

มาตรา 64* ห้ามมิให้ผู้เสียหายฟ้องคดีอาญาซึ่งมีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชน กระทำ ความผิดต่อศาลเยาวชนและครอบครัว เว้นแต่จะขอได้รับอนุญาตจาก ผู้อำนวยการสถาน พินิจที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอยู่ในเขตอำนาจ เมื่อผู้อำนวยการสถานพินิจ ได้รับการร้องขอ ของผู้เสียหายที่จะฟ้องคดี อาญาตามวรรคหนึ่งแล้วให้ผู้อำนวยการสถานพินิจดำเนินการ สืบสวนและสอบ สนวนว่าข้อกล่าวหาอันนั้นมีมูลสมควรอนุญาตให้ผู้เสียหายฟ้อง หรือไม่แล้ว แจ้งให้ ผู้เสียหายทราบว่าอนุญาตให้ฟ้องหรือไม่อนุญาตให้ฟ้อง

ในกรณีที่ผู้อำนวยการสถานพินิจไม่อนุญาตให้ฟ้อง ผู้เสียหายจะร้องต่อ ศาลขอให้สั่ง

อนุญาตก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ให้ศาลเรียกผู้อำนวยการสถานพินิจ มาสอบถาม แล้วสั่งตามที่เห็นสมควร คำสั่งศาลให้เป็นที่สุด
เมื่อศาลเยาวชนและครอบครัวได้รับฟ้องของผู้เสียหายแล้ว ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจดำเนินการตาม มาตรา 55 ตามควรแก่กรณี

หมวด 7 การพิจารณาคดีอาญา

มาตรา 74 ถ้าศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวเห็นว่า จำเลยไม่ควรฟังค่าให้การของพยานในตอนหนึ่งตอนใด ศาลมีอำนาจสั่งให้ จำเลยออกไปนอกห้องพิจารณาได้ แต่เมื่อศาลสั่งให้จำเลยกลับเข้ามาฟังการ พิเคราะห์ ให้ศาลแจ้งข้อความที่พยานเบิกความไปแล้วให้จำเลยทราบเท่าที่ ศาลเห็นสมควร

มาตรา 78 ในการพิจารณาคดีที่เด็กหรือเยาวชนเป็นจำเลย ให้ศาลที่มี อำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวถือว่าอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และฐานะของ จำเลย ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวงเกี่ยวกับจำเลย และของบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่จำเลยอาศัยอยู่ หรือบุคคลที่ให้การศึกษา หรือให้ทำการงาน หรือมีความเกี่ยวข้องเป็นประเด็นที่จะต้องพิจารณาด้วย

มาตรา 82 ในการพิจารณาและพิพากษาคดีที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชน กระทำความผิด ให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวคำนึงถึง สวัสดิภาพและอนาคตของเด็กหรือเยาวชนซึ่งควรจะได้รับการศึกษาอบรมสั่งสอน และสงเคราะห์ให้กลับตัวเป็นพลเมืองดียิ่งกว่าการที่จะลงโทษ และในการ พิพากษาคดีนั้นให้ศาลคำนึงถึงบุคลิกลักษณะ สุขภาพ และภาวะแห่งจิตของเด็ก หรือเยาวชนซึ่งแตกต่างกันเป็นค่นๆไป และลงโทษหรือเปลี่ยนโทษหรือใช้วิธี การสำหรับเด็กหรือเยาวชนให้เหมาะสมกับตัวเด็กหรือเยาวชนและพฤติการณ์ เฉพาะเรื่อง แม้เด็กหรือเยาวชนนั้นจะได้กระทำความผิดร่วมกัน

หมวด 8 การพิพากษาคดีอาญา

มาตรา 99* เมื่อศาลได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ลงโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแล้ว และต่อมาความปรากฏแก่ศาลเอง หรือปรากฏจากรายงานของผู้อำนวยการสถานพินิจ หรือผู้ปกครองโรงเรียนหรือสถานกัก และอบรมหรือสถานฝึกและอบรมของสถานพินิจ หรือปรากฏจากคำร้องของ บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่หรือสถานศึกษา หรือสถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตตาม มาตรา 20 (2) ว่าข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ตาม มาตรา 78 และ มาตรา 82 ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ถ้าศาลเยาวชนและครอบครัวที่พิพากษาหรือมีคำสั่ง หรือที่มีเขตอำนาจในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนนั้นกำลังรับโทษ หรือถูกควบคุมตัวอยู่เห็นว่ามีเหตุอันสมควรก็ให้มีอำนาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำพิพากษา หรือคำสั่งเกี่ยวกับการลงโทษหรือวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนได้ ในกรณีที่ศาลที่แก้ไข เปลี่ยนแปลงไม่ใช่ศาลที่พิพากษาหรือมีคำสั่งให้แจ้งให้ศาลที่พิพากษา หรือมีคำสั่งทราบและถ้าโทษหรือวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนที่กำหนดในภายหลังหนักกว่าโทษ หรือวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนที่เด็กหรือเยาวชนนั้นได้รับอยู่ เด็กหรือเยาวชนนั้นมีสิทธิอุทธรณ์ ฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้นได้

ในคดีที่ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาได้พิพากษาหรือมีคำสั่งให้ส่งตัวเด็ก หรือเยาวชนซึ่งเป็นจำเลยไปกักและอบรมหรือฝึกและอบรมยังสถานพินิจ ให้ศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีเขตอำนาจในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนนั้นมีสิทธิอุทธรณ์ ฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้นได้

ในคดีที่ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา ได้พิพากษาหรือมีคำสั่งให้ส่งตัวเด็ก หรือเยาวชนซึ่งเป็นจำเลยไปกักและอบรมหรือฝึกและอบรมยังสถานพินิจ ให้ศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีเขตอำนาจในท้องที่ที่เด็ก หรือเยาวชนซึ่งเป็นจำเลยถูกควบคุมตัวอยู่ มีอำนาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาหรือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการในวรรคหนึ่ง

มาตรา 100 ในกรณีที่ศาลพิพากษาว่าเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นจำเลยไม่ มีความผิดและปล่อยเด็กหรือเยาวชนไป ถ้าศาลเห็นว่ามีเหตุอันสมควรจะ กำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับความประพฤติของเด็ก หรือเยาวชนนั้นด้วยก็ให้ศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติข้อเดียว หรือหลายข้อไว้ใน คำพิพากษา ดังต่อไปนี้

- (1) ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนเข้าไปในสถานที่หรือท้องที่ใดอันจะจูงใจ ให้เด็กหรือเยาวชนประพฤติชั่ว
- (2) ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนออกนอกสถานที่อยู่อาศัยในเวลากลางวัน เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็นหรือได้รับอนุญาตจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคล ที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย
- (3) ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนคบหาสมาคมกับบุคคลหรือประเภทบุคคลที่ ศาลเห็นไม่สมควร
- (4) ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนกระทำการใด อันจะจูงใจให้เด็กหรือ เยาวชนนั้นประพฤติชั่ว
- (5) ให้เด็กหรือเยาวชนไปรายงานตัวต่อศาลหรือพนักงานคุมประพฤติ หรือพนักงานสังคมสงเคราะห์ที่ผู้อำนวยการสถานพินิจมอบหมายเป็นครั้งคราว
- (6) ให้เด็กหรือเยาวชนไปศึกษา เข้ารับการฝึกอบรม หรือประกอบ อาชีพเป็นกิจจะลักษณะ

ในการกำหนดเงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลกำหนดระยะเวลาที่จะให้ เด็กหรือเยาวชนปฏิบัติตามเงื่อนไขนั้นด้วย แต่ต้องไม่เกินกว่าเด็กหรือ เยาวชนนั้นมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์

เงื่อนไขตามที่ศาลได้กำหนดตามวรรคหนึ่งนั้น ถ้าภายหลังความปรากฏ แก่ศาลเอง หรือปรากฏจากรายงานของบุคคลตาม มาตรา 101 วรรคหนึ่งว่า ข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์เกี่ยวกับการกำหนดเงื่อนไข เพื่อคุมความประพฤติ เด็กหรือเยาวชนนั้นได้เปลี่ยนแปลงไป เมื่อศาลเห็นสมควร อาจแก้ไขเพิ่มเติมหรือเพิกถอนข้อหนึ่งข้อใดหรือทุกข้อก็ได้หรือจะกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมก็ได้

มาตรา 101 เมื่อศาลได้กำหนดเงื่อนไขตาม มาตรา 100 แล้ว ให้เป็น หน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติ หรือพนักงานสังคมสงเคราะห์ที่ผู้อำนวยการ สถานพินิจมอบหมายที่จะสอดส่องและทำรายงานเสนอต่อศาล

ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด ศาลมีอำนาจออกหมายเรียกหรือหมายจับเด็กหรือเยาวชนนั้นมาตักเตือน หรือส่งตัว เด็กหรือเยาวชนนั้นไปกักและอบรมหรือฝึกและอบรมในสถานพินิจหรือสถานฝึก และอบรมที่ได้รับใบอนุญาตตาม มาตรา 20 (2) แห่งหนึ่งแห่งใดเป็นเวลาไม่เกินหนึ่งปีก็ได้ แต่ต้องไม่เกินกว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุครบยี่สิบสี่ปี บริบูรณ์

หมวด 9 การเปลี่ยนโทษ และการใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน

มาตรา 104* ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจ ใช้วิธีการสำหรับเด็ก และเยาวชนแทนการลงโทษอาญาหรือวิธีการเพื่อความ ปลอดภัยได้ ดังต่อไปนี้

- (1) เปลี่ยนโทษจำคุกหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยตาม มาตรา 39 (1) แห่งประมวลกฎหมายอาญา เป็นกักและอบรม ซึ่งจะต้องกักและอบรมใน สถานกักและอบรมของสถานพินิจตามเวลาที่ศาลกำหนด แต่ต้องไม่เกินกว่า เด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์
- (2) เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นการส่งตัวไปควบคุมเพื่อฝึกและอบรมยังสถานพินิจ สถานศึกษา หรือสถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ตามเวลา ที่ศาลกำหนดแต่ต้องไม่เกินกว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์
- (3) เปลี่ยนโทษปรับเป็นการคุมความประพฤติ โดยกำหนดเงื่อนไขข้อ เดียวหรือหลายข้อ ตาม มาตรา 100 ด้วยหรือไม่ก็ได้ ถ้าได้กำหนดเงื่อนไข ไว้ให้ นำ มาตรา 100 วรรคสองและวรรคสามและ มาตรา 101 มาใช้บังคับ โดยอนุโลม

หลักเกณฑ์วิธีการกักและอบรม หรือการฝึกและอบรมเด็กหรือเยาวชนให้ เป็นไปที่กำหนดในกฎกระทรวง ในกรณีที่ศาลได้พิจารณาความหนักเบาแห่งข้อหา และพฤติการณ์แห่งคดี แล้วเห็นว่าควรจะกักตัวหรือควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนตาม (1) หรือ (2) ต่อไปหลังจากที่เด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์แล้ว ให้ ศาลระบุในคำพิพากษาให้ส่งตัวไปจำคุกไว้ในเรือนจำตามเวลาที่ศาลกำหนด

มาตรา 106* คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวนั้น ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวจะพิพากษา ให้รอกำหนด โทษหรือรอกำหนด ลงโทษเด็กหรือเยาวชนตามประมวลกฎหมายอาญาก็ได้ แม้ว่า

- (1) เด็กหรือเยาวชนนั้นได้เคยรับโทษจำคุกหรือโทษอย่างอื่นตามคำ พิพากษามาก่อนแล้ว
- (2) โทษจะลงแก่เด็กหรือเยาวชนเป็นโทษอย่างอื่นนอกจากโทษจำคุก
- (3) ศาลจะกำหนดโทษจำคุกเกินกว่าสองปี

หมวด 12 อรรถณ

มาตรา 121* คดีที่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้พิพากษาหรือมีคำสั่งแล้ว ให้อุทธรณ์ คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นไปยังศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคได้ตาม บทบัญญัติ แห่งกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความเหมือนคดีธรรมดา เว้นแต่ใน กรณีที่ศาล เยาวชนและครอบครัว ได้พิพากษาหรือมีคำสั่งกำหนดวิธีการสำหรับ เด็กและ เยาวชนอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดให้ใช้วิธีการตาม มาตรา 74 (1) และ(5) แห่งประมวลกฎหมายอาญา
- (2) กำหนดให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตาม มาตรา 104 เว้น แต่ในกรณีที่ การใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนนั้นเป็นการพิพากษาหรือมีคำ สั่งให้ส่งเด็ก หรือเยาวชนไปเพื่อกักและอบรมมีกำหนดระยะเวลาเกินสามปี
- (3) กำหนดให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตาม มาตรา 105 เว้น แต่การกักและ อบรมนั้นมีกำหนดระยะเวลาชั้นสูงเกินสามปี

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา 193ทวิ* ห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาศาลชั้นต้นในปัญหา ข้อเท็จจริงใน คดี ซึ่งอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้ จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับ ไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับเว้นแต่กรณีต่อไปนี้ให้จำเลยอุทธรณ์ใน ปัญหาข้อเท็จจริงได้

- (1) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกหรือให้ลงโทษกักขัง แทนโทษจำคุก
- (2) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก แต่ศาลรอการลง โทษไว้
- (3) ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิด แต่รอการกำหนดโทษ ไว้ หรือ
- (4) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษปรับเกินหนึ่งพันบาท